

сортів: Талісман, Ділема, Простір, Темпоріон, Електра, Меотида. Пізньостиглі сорти: Мелітопольська чорна, Бігарро Оратовського, Крупноплідна, Анонс, Аншлаг, Зодіак, Удівительна, Романтика, Любимиця Туровцева.

До Реєстру сортів рослин України останні роки включалися від 33 до 62 сортів черешні, з них 65-73% місцевої селекції МДСС імені М.Ф. Сидоренка ІС НААН. Іноземні сорти представлені 1-2 сортами, що складає до 3,5% сортименту.

Сорти мелітопольської селекції мають різне забарвлення (від жовтого до темно-червоного, майже чорного), мають приємний кисло-солодкий смак та високі смакові властивості, які обумовлюються гармонійним поєднанням цукрів та кислот, і оцінюються на 4,5-5,0 балів. Більшість сортів мають універсальне призначення і характеризуються високою транспортабельністю. В умовах півдня України конвеєр сортів дозволяє отримувати урожай з середини травня до середини липня.

Слід зазначити, що селекція черешні триває і у сучасних умовах. Вчені станції спрямовують свої зусилля на те, щоб сорти черешні відповідали сучасним вимогам та потребам споживачів різних країн світу. Наприклад, орієнтуючись на європейські країни, одним із напрямків сучасної селекції цієї культури є створення сортів з великим діаметром та дуже темним забарвленням плодів. Водночас, створюються сорти з світлими плодами, які задовольняють азійський ринок, де такі менш алергенні плоди мають більший попит.

Селекціонери станції продовжують роботу над отриманням ранніх сортів, але таких, що матимуть високу транспортабельність (на рівні пізніх). Крім того, важливим напрямком селекції є збільшення частки частково самоплідних та отримання самоплідних сортів черешні. Враховуючи зміни клімату, важливою складовою селекційної роботи є збільшення стійкості сортів цієї культури до розтріскування. Продовжується робота над подовженням строку споживання свіжих плодів черешні шляхом створення ультраранніх та дуже пізніх сортів.

ОСОБЛИВОСТІ ПОГЛИНАННЯ ПОЖИВНИХ ЕЛЕМЕНТІВ ДЕРЕВАМИ ЧЕРЕШНІ ЗА КРАПЛИННОГО ЗРОШЕННЯ

Т.В. МАЛЮК, Н.Г. ПЧОЛКІНА

Мелітопольська дослідна станція садівництва імені М.Ф. Сидоренка ІС НААНУ

Застосування добрив у садах є важливим заходом покращення умов кореневого живлення рослин, підвищення їх урожайності та стійкості проти несприятливих умов. Особливо зростає їх роль в інтенсивних садах, які характеризуються високою щільністю, та при вирощуванні скороплідних і високоврожайних сортів. Тому, в сучасних умовах інтенсифікації

садівництва головне завдання – своєчасний та цілеспрямований вплив через процеси кореневого живлення на хід формування урожаю, що можливо при встановленні реальних потреб рослин у живленні.

Таким чином, серед факторів, що визначають поглинання та винос елементів, можна виділити дві групи: перша – ґрунтові (едафічні) – це, головним чином, вихідна концентрація елементів у ґрунтовому розчині; друга – біологічні – розмір річного приросту біомаси й виносу з нею елементів живлення (у тому числі з врожаєм), що зумовлено особливостями сортів, віком, урожайністю, щільністю садіння дерев тощо.

На жаль, для більшості плодкових культур півдня України питання, що пов'язані з особливостями поглинання поживних речовин залежно від умов вирощування залишаються недостатньо вивченими. Тому у межах проведення досліджень щодо вивчення агрономічної ефективності різних систем удобрення дерев черешні за краплинного зрошення передбачено вивчення питань щодо інтенсивності поглинання елементів живлення рослинами.

Дані дослідження проведено на землях Мелітопольської дослідної станції садівництва імені М.Ф. Сидоренка ІС НААН упродовж 2016-2020 рр. в інтенсивних насадженнях черешні сортів Крупноплідна та Світхарт. Ґрунт – чорнозем південний легкосуглинковий. Вологість ґрунту підтримується не нижче 70% НВ за допомогою стаціонарної системи краплинного зрошення.

У результаті досліджень встановлено, що система удобрення за краплинного зрошення при РПВГ 70% НВ, разом із сортовими особливостями та фактором «умови року» мали суттєвий вплив на інтенсивність поглинання основних макроелементів у листках черешні.

Відмічено, що вищим рівнем вмісту NPK відзначалися варіанти з мінеральною та органо-мінеральною системами удобрення, у тому числі ресурсозберігаючої, якою передбачено внесення зменшених доз органічних і мінеральних добрив у поєднанні з застосуванням лігногумату. Виключно органічна система мала менший вплив на активізацію поглинання елементів живлення рослинами.

Взагалі, зважаючи на певні недоліки рослинної діагностики, пов'язані з визначенням потреб плодкових культур у живленні за вмістом елементів у вегетативних органах, набуває актуальності пошук параметрів, які б давали можливість більш точно оцінити якість мінерального живлення плодкових дерев. Так, з метою поглибленого вивчення особливостей мінерального живлення визначено оптимальні співвідношення NPK у різні фази розвитку черешні, що характеризують так звану «якість живлення» рослин. Наприклад, встановлено, що кращому загальному стану дерев сортів Світхарт і Крупноплідна, вищій концентрації зелених пігментів, підвищеному ступеню засвоєння речовин, більшій урожайності відповідає співвідношення N:P:K – 4,6-5,7:1:1,1-2,3.

Аналіз даних щодо «якості живлення» показав, що найвищий вміст основних макроелементів автоматично не забезпечує оптимізацію фізіолого-біохімічних процесів рослин. Особливо це стосується посиленого

надходження до рослин азоту та розширення співвідношення між азотом та фосфором.

Крім того, аналіз інтенсивності поглинання речовин з ґрунту у зв'язку з гідротермічними умовами показав, що дерева черешні найбільш продуктивно засвоюють ці елементи за температури повітря 25,5–28,7 °С, ґрунту – 22,6–28,5 °С, вологості повітря не нижче 60%, ґрунту – 65% НВ. Значні відхилення від цих показників зумовлюють зниження ефективності використання елементів рослинами.

У цих дослідженнях також уточнено оптимальні умови поглинання поживних речовин деревами черешні. Установлено, що рівень вмісту у чорноземі південному легкосуглинковому поживних речовин для забезпечення максимальної ефективності їх засвоєння деревами черешні становить для N-NO₃ – 9,0÷20,7 мг/кг, P₂O₅ – 6,5÷8,8 мг/100 г, K₂O – 19÷30 мг/100 г. Застосування добрив у середньому обумовило підвищення засвоєння NPK рослинами у середньому на 10–22%.

За більш низьких показників температури ґрунту (12–16°С) оптимальна для поглинання азоту плодовими деревами вологість знаходиться в межах 13–17%. Підвищення температури лінійно підвищує надходження азоту в індикаторні органи дерев. За достатньо високих показників вологості (20–23%) і температури (24–26 °С) вміст цього елемента досягає максимальних значень. Водночас, підвищення вмісту нітратної форми азоту у ґрунті внаслідок удобрення також викликає прямо пропорційне зростання концентрації азоту в листках. Крім того визначено, що окрім гідротермічних умов ґрунту інтенсивність поглинання макроелементів визначається температурою і відносною вологістю повітря.

Таким чином, у результаті дослідження визначено умови ефективного засвоєння поживних речовин деревами черешні. Найбільш продуктивно вони засвоюють елементи живлення за температури повітря 25,5–28,7 °С, ґрунту – 22,6–28,5 °С, вологості повітря не нижче 60%, ґрунту – 65% НВ та діапазону NPK у ґрунті N-NO₃ – 9,0÷20,7 мг/кг, P₂O₅ – 6,5÷8,8 мг/100 г, K₂O – 19÷30 мг/100 г. Підтримання даних діапазонів досягається доцільним поєднанням раціональних режимів зрошення та удобрення.

БИОМЕТРИЯ СОРТІВ КАРТОПЛІ ЗАЛЕЖНО ВІД ЗАСТОСУВАННЯ БІОПРЕПАРАТУ ФІТОСУБТИЛ ТА АНТИСТРЕСИНУ ІНТРА СЕЛЛ®

Я.Ю. МАРЦЕНЮК, Н.А. ЗАХАРЧУК

Інститут картоплярства НААНУ, смт. Немішаєве

Досягти світового рівня розвитку сільського господарства, у тому числі і картоплярства, неможливо без освоєння інтенсивних, енергозберігаючих технологій адаптивного рослинництва, що дозволяють знизити собівартість